

VIRTAIN KAUPUNGIN KULTTUURIPOLIITTINEN OHJELMA

2017 - 2022

Virtain kaupungin kulttuuripalveluiden tuotannollinen kehys, tulevaisuuden tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	5
2.	KUNNALLISTEN KULTTUURIPALVELUIDEN PERUSTA.....	6
3.	VIRTAIN KAUPUNGIN KULTTUURIPALVELUIDEN TUOTANNOLLINEN KEHYS.....	7
3.1.	Virtain kaupungin kulttuuritoimen kulttuurituotanto	7
3.2.	Kulttuuritoimen avustukset.....	9
3.3.	Perinteeksi muodostuneet kulttuuritapahtumat	9
3.4.	Virtolaiset kulttuurilaitokset	10
	Merikanto-opisto	10
	Kirjaston kulttuurituotanto	10
	Kotiseutuarkisto.....	10
	Virtolaiset museot.....	11
	Virtain Perinnekyllän kulttuurituotanto.....	12
	Virtain kansalaisopisto	13
3.5.	Kaupalliset kulttuurilaitokset	14
	Elokuvateatteri.....	14
	Kirjakauppa	14
3.6.	Virtain kulttuuriperintö	14
	Virtain kansallispuhu	14
	Virtain ryijy	16
	Virtain rasat eli tumput	16
	Virtain huivi	16
	Virtain koru.....	16
	Virtain laulu	17
	Virrat kuva-teokset	18
	Virtain perinneruoat	18
	Virtain nimikkokukka, -lintu ja -eläin	19
	Taiteilija Arvid Benjamin Sandberg.....	20
	Valokuvaaja, kirjailija ja kääntäjä; I.K Inha.....	20
3.7.	Taide ja taiteen alan toimijat Virroilla	20
	Virtain Taideyhdistys ry.....	20
	Näyttelytilat ja galleriat	21
3.7.	Kolmannen sektorin kanssa tehtävä kulttuuriyhteistyö.....	22
	Kyläteatterit.....	22

Tanhuryhmä.....	23
Virtain Pelimannit	23
Kuorot.....	23
Lausujat	23
Kyläyhdistykset	23
3.8. Virtolainen kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat.....	24
3.8.1. KULTTUURIMAISEMAT	24
Torisevan rotkojärvet.....	24
Inkerin kallio	24
Pilvilinna	25
Soininkylän kulttuurimaisema	26
Vaskiveden kulttuurimaisema.....	26
Killinkosken teollisuusympäristö	26
Herraskosken kulttuurimaisema.....	26
Liedenpohjan kulttuurimaisema	27
Karhunkaataja Martti Kitusen (1747- 1833) kulttuurimaisema.....	27
3.8.2. LUONNONNÄKYMÄT	27
Virtain suurin puu.....	27
Raiskinvuori, ”pikku-helveti”	27
Maatianvuori	27
Ilmarisen hauta	27
3.8.3. MUINAISJÄÄNNÖKSET	27
3.8.4. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	27
Virtain kirkko	27
Liedenpohjan kirkko	28
Killinkosken kirkko.....	28
Uuden hautausmaan siunauskappeli	28
Vanha kirjastotalo	28
Nimismies Sarion virkatalo	28
Opistotalo.....	28
Vanhan Kop:in talo	28
Vanha Syp:in talo	28
Marttisen pappila	28
Nuorisokeskus Marttinen	28

Rajaniemen pappila	28
P.G.Holmin nauhatehdas	28
Torisevan kahvimaja	29
Liikuntahalli	29
Virtain kaupunginkirjasto Simpukka	29
Virtain Pirtti	29
Virtain laivaranta ja rantapuisto.....	29
Pärehöylä.....	29
Myllyniemen tanssilava	29
Hiekkarannan tanssikeskus.....	29
3.8.5. MUISTOMERKIT JA PATSAAT	29
Sankariristi	29
Pro Patria.....	29
Pro Patria taulut.....	29
Karjalaan jääneiden sankarivainajien muistomerkki	29
Vakaumuksensa puolesta henkensä antaneiden, kansallissodan uhreina vuonna 1918 kuolleiden muistomerkki	30
Asevelihengen muistomerkki	30
Vaskiveden taistelujen muistomerkki.....	30
Karttilan veljesten muistokivi	30
Itsenäisyyden muistometsikkö	30
Jatkosotaan lähdön muistolaatta.....	30
Pylväs- eli surukuuset	30
Karhunkaataja Martti Kitusen muistomerkki.....	30
I.K. Inhan muistomerkki	30
Martti Kitusen haudan pienoiskesto	30
Vanhainkodin muistokivi	30
Kuokkapatsas	30
Vaivaispoika	30
Carl Neu patsas	30
Killi Jättiläisen ja Killi Koskenhaltijan patsas	31
Nuori Karhu	31
Karhunkynsipurje	31
Virtain aallot	31

4.	KULTTUURIN JA TAITEEN SOVELTAVA KÄYTTÖ VIRROILLA	31
5.	KULTTUURIPALVELUJEN TAVOITTEET JA VISIOT	31
6.	TAVOITTEIDEN MUKAAN MITOITETTU HENKILÖSTÖ.....	34
7.	KULTTUURIPOLIITTISEN OHJELMAN ARVIOINTI JA PÄIVITTÄMINEN.....	34
8.	KULTTUURITAPAHTUMIEN TULO- JA MENOARVIOT.....	34
9.	LÄHTEET	36

1. JOHDANTO

Virtain kaupungin kulttuuripoliittinen ohjelma vuosille 2007 – 2015 alullepanijana oli kaupunginhallituksen päätös 15.5.2006 seuraavin ohjeistuksin:

”Virtain kaupungille laaditaan kulttuuripoliittinen ohjelma vuosille 2007 – 2015. Ohjelman tulisi sisältää ainakin seuraavat näkökohdat ja asiat: kulttuurilainsäädäntö ja sen asettamat velvoitteet ja vaatimukset, kaupungin strategiassa asetetut tavoitteet kulttuurille, seutu- ja maakuntatasoisen kulttuurityön yhteydet ja mahdollisuudet paikalliseen kulttuuritoimeen, eri kulttuuritoimijat ja niiden rooli, kulttuuripoliitiikan tavoitteet ja linjaukset ohjelmakaudelle, kulttuurin ja matkailun yhteydet, kulttuuriympäristö, kulttuurin teematapahtumat (vuosittain toistuvat), mahdolliset kertaluonteiset tapahtumat, kulttuuripalvelujen resurssointi ja toimikunnan esitykset: henkilöstöressit, toimitilat, järjestöjen osuus, elinkeinojen ja kulttuurin yhteistyö, kulttuuriavustukset, kansainvälisyys jne.” (Kulttuuripoliittinen ohjelma vuosille 2007 – 2015, s. 3).

Sivistyslautakunta nimesi 11.5.2016 työryhmän valmistelemaan kulttuuripoliittista ohjelmaa tuleville vuosille ja kaupunginhallitus päätti nimetä edustajansa kulttuuripoliittista ohjelmaa laativaan työryhmään. Kaupunginhallitus päätti myös yhdistää sivistyslautakunnan nimeämän Suomi 100 vuotta juhluvuoden työryhmän ja kulttuuripoliittista ohjelmaa laativan sivistyslautakunnan sekä hallituksen nimeämän työryhmän yhdeksi työryhmäksi

Syntyneen kymmenhenkisen työryhmän tehtävänä on laatia kulttuuripoliittinen ohjelma Virtain kaupungille 30.11.2016 mennessä. Ohjelmassa tulee esittää myös tulo- ja menoarvio.

Kulttuuripalveluista vastaavalle lautakunnalle, Virroilla sivistyslautakunnalle, kuuluu vastuu kulttuuriohjelman seurannasta. Lautakunnan tulee seurata ja arvioida ohjelmaa ja sen osien toteutumista kulttuuripalvelujen talousarvio- ja toimintasuunnitelmatasolla vuosittain. Lisäksi lautakunnan tulee asettaa työryhmä arvioimaan ja päivittämään ohjelma kahden vuoden välein sen valmistumisesta.

Kulttuuriohjelman tulisi olla joustava ja sitä olisi oltava mahdollista muokata ja täydentää ohjelmakauden kuluessa. Kulttuuriohjelma on työkalu ja kehittämisen väline eikä päämäärä. Tästä ohjelmasta on pyrkimys laatia selkeä, suoralinjainen strategia, joka on toteuttamiskelpoinen suhteessa sekä taloudellisiin että henkilöstöressursseihin. Kulttuuritoimen tuotettavaksi laadittujen tapahtumien ja juhlallisuuksien tulo- ja menoarvio liitetään ohjelmaan.

Työryhmä:

Kaupunginhallituksen nimeämät:

Sivistyslautakunnan nimeämät:

Keijo Kaleva pj

Tapani Heinonen

Johanna Saarinen vpj

Tuula Jokinen

Olavi Mäkinen

Esa Hietala

Kutsutut:

Sanna Viitanen

Katri Lavaste

Päivi Ylimys, sihteeri

Pirjo Ala-Kaarre

2. KUNNALLISTEN KULTTUURIPALVELUIDEN PERUSTA

Kunnan kulttuuripalveluja ohjaa lainsäädäntö. Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. (728/1992)

“Kulttuuri on niiden toimintojen, muotojen, arvojen ja symbolien kokonaisuus, joiden avulla yhteisö ylläpitää suhdetta omaan menneisyyteensä ja rakentaa identiteettinsä. Kulttuuri käsittää maailmankuvan ja moraalilin, tiedon, perinteet, elinympäristön ja taiteena tapahtuvan symbolisen tuotannon.” (Kupoli 1992) “

Taide ja kulttuuri ovat inhimillisen olemassaolon itseisarvoisia ja välttämättömiä perusasioita, joiden uutta luova vaikutus säteilee elämän kaikille alueille, sekä suoraan että sovelluksina yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen toimintaan.” (Kulttuurin tulevaisuus, Opetusministeriö 2009)

Kulttuuri nähdään monipuolisena, kaikkia yhteiskunnallisia elämänilmiöitä käsittävänä toimintana. Sillä on merkitystä alueen kehitykselle, työllisyydelle, ihmisten hyvinvoinnille ja alueen imagolle. Taloudellisena toimintana kulttuuri nähdään myös siihen sijoitetun panostuksen tuottamana lisäarvona. Fyysisenä toimintana on kysymys mm. kaupunkikuvasta ja maisemasta kulttuurin ilmentymänä. Sosiaalisena toimintana vaikutukset ilmenevät esimerkiksi erilaisia ihmisryhmiä yhdistävänä tekijänä ja mm. työttömyyden kielteisten vaikutusten ehkäisijänä. itsetunnon ja identiteetin voimistamisessa voidaan kulttuuri nähdä symbolisena toimintana. (Pirkanmaan kulttuurin toimenpideohjelma 2007, 9)

Perinteet luovat pohjaa uusille elämyksille. Jokainen aikakausi on kulttuuriperintöä tuleville sukupolville. Kulttuuriperinnöstä syntyy maakunnallinen identiteetti ja yhteenkuuluvuuden tunne. Jotta näkisi kehityksen suunnan, on tunnettava juurensa. Oman menneisyyden tunteminen ja omaksuttu kulttuuriperintö kohottaa itsetuntoa ja auttaa ymmärtämään muutoksia ja tapahtumia nykyajassa. Jotta kulttuuriperintö syntyy ja säilyy, pitää sen ylläpitämiseen ja jakamiseen uusille sukupolville kehittää jatkuvasti uusia menetelmiä. Alueen kulttuuria, perinteitä ja kulttuuriympäristöjä tulee kehittää ja esitellä laajasti kulttuurialan ammattilaisten, harrastajien, yhdistysten ja matkailualan yhteistyönä.

Identiteettiä ylläpitää kulttuuriympäristöistä ja rakennusperinteestä tehdyt tutkielmat sekä museoihin, arkistoihin ja kirjastoihin tallennetut aineistot. Se myös lisää kulttuuriperinnön arvostusta sekä innostaa vaalimaan ja hyödyntämään sitä arkielämässä.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten, kulttuuri- ja luonnonympäristöjen sekä perinneaineistojen säilyttämiseksi on järjestettävä riittävät taloudelliset edellytykset. Aineistojen digitointi parantaa niiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä.

3. VIRTAIN KAUPUNGIN KULTTUURIPALVELUIDEN TUOTANNOLLINEN KEHYS

3.1. Virtain kaupungin kulttuuritoimen kulttuurituotanto

Virtain kaupungin kulttuuripoliittisessa ohjelmassa vuosille 2007 – 2015 kirjattiin, että Virtain kaupungin tulee määritellä kulttuuritoiminnan peruslinjaukset, vuosittaiset kulttuuriteemat sekä näiden kulttuuriteemojen puitteissa vuosittaiset kärkihankkeet. Samoin Virtain kaupungin tehtävänä on tukea kyläyhdistyksiä, järjestöjä, yhdistyksiä, kansalaisopistoa ja muita kulttuuritoimijoita näiden kulttuuritoiminnan järjestämisessä.

Virtain kaupungin kulttuuritoimen tehtäviin kuuluu myös vakiintuneiden tapahtumien tuotanto eli ohjelmien suunnittelu, tehtävien organisointi, budjetin hallinta, vastuu kokonaisuudesta eli toisin sanoen tapahtumien tuotanto alusta loppuun. Kulttuuritoimi järjestää vakiintuneen käytännön mukaan Kansallisen Veteraanipäivän, juhannustapahtuman, Virrat-päivän juhlallisuudet ja itsenäisyyspäivän juhlan. Kulttuuritoimi vastaa myös osaltaan uudenvuoden vastaanotosta ja järjestää ilotulituksen.

Virrat on Suomen virallinen juhannuskaupunki ja kulttuuritoimi on järjestänyt juhannustapahtumia vuodesta 2000. Ensimmäinen patentti- ja rekisterihallituksen myöntämä tavaramerkki sijoittui vuosille 2002 – 2012. Tavaramerkille haettiin jatkoa ja nykyinen myönnetty tavaramerkki on voimassa vuoteen 2022 asti. Aluksi Juhannuskaupunki – teemaa toteutettiin sivistyslautakunnan alaisuudessa, tapahtumatoimikunnan muodossa, jolloin luotiin tapahtuman runko eli lavatanssit, kokko, juhannusseurat ja julistustapahtuma. Myöhemmin ideoitiin tavaramerkin alle lisää tapahtumia kuten vanhanajan juhannusmarkkinat, kirkkokonsertti, juhannuspäivän rantajumalanpalvelus ja juhannusristeily, joista kolme viimeistä tehtiin yhteistyössä seurakunnan kanssa.

Vuonna 2009 juhannusjulistustapahtuma sulautettiin vanhanajan markkinoiden kanssa yhteiseksi koko perheen juhannustapahtumaksi ja tapahtumapaikaksi muodostui Virtain Perinnekyliä. Vuonna 2004 rakennettiin aikanaan Rantapuistoon kuorolava, orkesterilava sekä toimitsijakatso. Samoja rakenteita purettiin pois joka tilaisuuden jälkeen aina vuoteen 2015 asti, jolloin teetettiin kevytrakenteinen esiintymislava ja tanssilava Perinnekyliään, Rajalahden talon pihaan. Kaupunginhallitus ideoi Tampereen teknillisen yliopiston kanssa yhteistyöprojektin vuonna 2007 juhannusareenan suunnittelua varten ja tuloksena oli suuri, puinen design-areena, jota ei kuitenkaan toteutettu.

Juhannustapahtumaan osallistuu vuosittain 5 000 – 6 000 henkeä ja Perinnekyliä pellot, tienvierustat ja aukeat on äärimmilleen täynnä parkkeerattuja autoja. 1 000 – 1 300 auton liikenneopastukseen täytyy olla koulutettu henkilökunta. Tapahtuman turvallisuudesta vastaa turvallisuuspäällikkö ja tapahtumaan on teetetty asianmukainen pelastussuunnitelma. Yleisömäärältään jatkuvasti kasvanut tapahtuma vaatii tarkentamista.

Virrat-päivä 20.10. on päätetty juhlapäiväksi, koska Virtain kunnanhallituksen ensimmäinen virallinen kokous pidettiin 20.10.1867, joka merkitsi kunnallisen itsehallinnon alkamista ja irtaantumista seurakuntahallinnosta. Virtaista tuli kauppa 1.1.1974 ja kaupunki 1.1.1977, joten Virtain kaupunki alkoi viettää Virrat päivää vuosittain 20. lokakuuta vuonna 1997. Virrat päivä on perinteisesti huipentunut kutsuvierastilaisuuteen, jossa valtuuston puheenjohtaja pitää vuorollaan katsauksen kaupungin kuulumisista. Tilaisuudessa luovutetaan perusturvalautakunnan myöntämä

kunniakirja tunnustuksena esimerkillisestä ja aloitteellisesta toiminnasta terveyden ja elämän laadun edistämisessä Virroilla sekä Virrat-palkinto, joka myönnetään yksityiselle, yritykselle tai yhteisölle, joka on merkittäväällä ja myönteisellä tavalla vaikuttanut ja edistänyt Virtain kaupungin kehitystä. Päätöksen palkinnon saajasta tekee kaupunginhallitus kuultuaan asiassa tarpeelliseksi katsomiaan tahoja. Virrat-palkintona luovutetaan pronssinen karhu, jonka on toteuttanut kuvanveistäjä Timo Kara. Virtain kaupunki omistaa valumuotin ja voi näin ollen vapaasti teettää pronssikarhuja omaan tarpeeseensa.

Kesätaapahtumat ja muut yksittäiset tapahtumat tuotetaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä kolmannen tai neljännen sektorin, koulujen sekä paikallisten yrittäjien kanssa yhteistyössä. Virtain kaupungin tukena kolmannelle sektorille on usein kylien kulttuuritoimijoiden ja vapaaehtoistyön sosiaalista innostaminen ja kannustaminen kulttuurin tuottamiseen ja harrastamiseen herättämällä ihmisten tietoisuutta. Tapahtumia myös organisoidaan yhdessä kolmannen sektorin kanssa ja saadaan ihmiset liikkeelle pyrkimyksenä kasvattaa heitä aktiivisiksi toimijoiksi omassa ja yhteisönsä kehityksessä.

Kulttuuritoimeen liittyy myös edustustehtävät ja osallistuminen erilaisiin kulttuuritapahtumiin Virroilla ja lähikunnissa. Yhteistyöllä lähikuntien ja ennen kaikkea Pirkanmaan alueen kulttuuritoimijoiden kanssa on merkittävä osa kulttuuritoimen ajan hengessä pysymiseen. Samankaltaisten työtehtävien reflektointi ja sisällönkehittäminen osaamista ja osajia kierrättämällä sitoo kuntien kulttuuritoimijoita yhteen ja antaa vertaistukea mahdollisten ongelmien ratkomiseen. Yhteistyötä kehitetään ja pidetään yllä säännöllisillä, yhteisillä tapahtumilla ja tapaamisilla. Tehdään myös kulttuurinvaihtoa ja hyödynnetään osajia ja taitajia periaatteella ”meiltä teille ja teiltä meille”.

Oman kunnan kulttuuritoiminnan kannalta tärkeätä on yhteistyö ja yhteydenpito virtolaisiin kulttuurintarjoajiin ja harrastajiin.

Kulttuuritoimi vastaa myös noin kaksitoista näyttelyä vuodessa tarjoavan näyttelytila Galleria Virinän näyttelytoiminnasta. Tehtäviin sisältyy näytteilleasettajien hankinta, näyttelyjen markkinointi ja näyttelyiden esillepano, jos näyttely on tilausnäyttely.

Kulttuuritoimen järjestämät tapahtumat vakiintuneen käytännön mukaan:

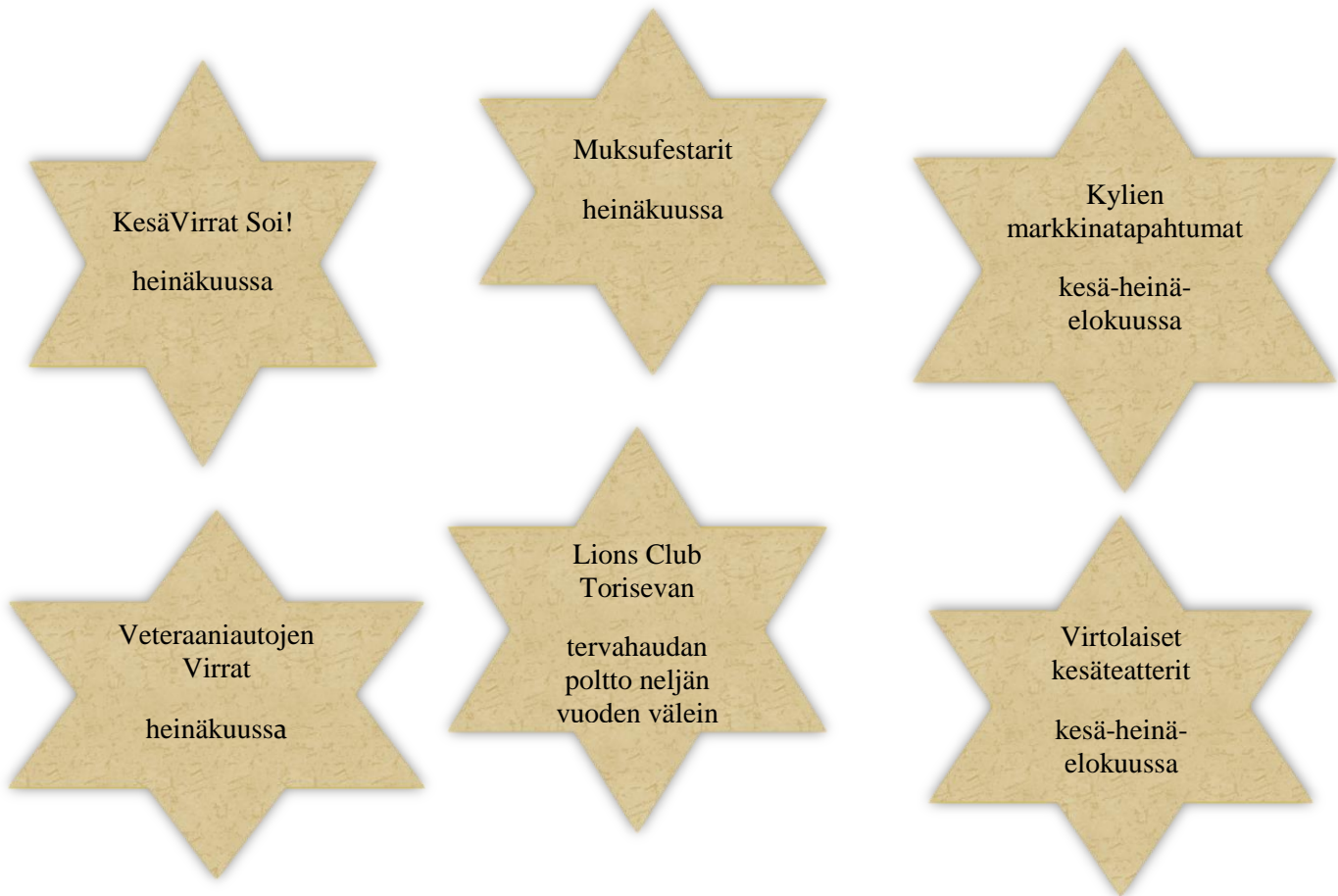

3.2. Kulttuuritoimen avustukset

Virtain kaupungin sivistyslautakunta on vuosittain varannut 4000 euroa kulttuuritoimen kohdeavustuksia jaettavaksi rekisteröidyille, virtolaisille kulttuurialan yhdistyksille. Avustukset julistetaan haettavaksi kunkin vuoden toukokuun loppuun mennessä. Avustuksia haetaan vapaamuotoisella hakemuksella, jossa tarvittavin liittein selvitetään avustettava kohde mahdollisimman tarkoin. Avustukset koskevat koko vuotta. Kohdeavustuksia voivat hakea ainoastaan rekisteröidyt, virtolaiset kulttuuri- ja taidejärjestöt. Avustusta myönnetään koulutukseen sekä muihin avustuserusteissa määriteltyihin kohteisiin.

3.3. Perinteeksi muodostuneet kulttuuritapahtumat

Kulttuuritoimen tuottamien Kansallisen Veteraanipäivän juhlallisuuksien, juhannustapahtuman sekä Virrat-päivän ja itsenäisyyspäivän juhlallisuuksien lisäksi Virroille on muodostunut perinteeksi muutaman muunkin tapahtuman järjestäminen vuosittain. Näitä tapahtumia on Virtain Seuran heinäkuussa järjestämä kotiseuturetki sekä Mobilistien järjestämä Veteraaniautojen Virrat. Viime vuosina myös Virtain Musiikkiyhdistyksen tuottama KesäVirrat Soi! – tapahtumasta on muodostunut perinteinen. Kaupunki järjestää myös yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa Muksufestarit tapahtumaa kesäisin. Myös kylissä järjestetään vuosittain markkinatapahtumia, joissa kulttuuri on merkittävässä osassa. Useassa kylässä on vuosittain tuotettu teatteriesityksiä vapaaehtoisten harrastajien voimin. Lions Club Toriseva polttaa neljän vuoden välein tervahautaa Virtain Perinnekylässä.

3.4. Virtolaiset kulttuurilaitokset

Virtain kaupungin keskeisempiin kulttuurilaitoksiin kuuluvat Merikanto-opisto ja Virtain kaupunginkirjasto. Myös kaupungin omistuksessa olevalla, Marttisen nuorisokeskuksen hallintaan kuuluvalla Virtain Perinne kylällä on merkittävä osa Virtain kulttuurilaitoksena varsinkin kesäaikaan. Vapaan sivistystyön oppilaitoksiin kuuluva Virtain kansalaisopisto tarjoaa monenlaista kulttuurialan opetusta taiteen, musiikin, kädentaitojen ja kieltenopetuksen muodossa. Nykyisin myös virtolaiset seurakunnat tuottavat korkeatasoista kulttuuria esimerkkinä konserttisarjat Virtain kirkossa. Merikanto-opisto toteuttaa kausittaisia konsertteja helluntaitemppelin tiloissa. Myös ekumeenisessa Matias kappelissa tuotetaan musiikkitapahtumia.

Merikanto-opisto

Merikanto-opisto on valtionosuuden piirissä oleva seutukunnallinen taideoppilaitos, joka antaa musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta Virroilla, Ruovedellä, Ähtärissä, Mänttä-Vilppulassa, Juupajoella ja Orivedellä.

Kirjaston kulttuurituotanto

Virtain kirjasto on viimeisien vuosien aikana laajentanut kulttuurin tuottamista varsinkin lastenkulttuurin parissa. Kirjasto on vuosikymmenet järjestänyt lapsille satutunteja ja kirjaesittelyitä, mutta viime aikoina myös ostopalveluina järjestettyä lastenohjelmaa on ollut enemmän. Kulttuuritoimi on jo vuosia tehnyt yhteistyötä kirjaston kanssa erityisesti lastenkulttuurin tuottamisessa. Virtain kirjasto on jo vakiintunut Virrat-päivänä järjestettävä lastenohjelman paikaksi. Kulttuuritoimi tekee myös aikuisille suunnattua kulttuuria yhdessä kirjaston kanssa.

Kotiseutuarkisto

Virtain kirjastossa säilytetään ja pidetään yllä kotiseutuarkistoa.

Virtolaiset museot

VIRTAIN PERINNEKYLÄ

Rajalahden talomuseo
1840, aitat, sauna ja
tuulimvllv

Halin metsäkämpämuseo,
saunarakennus, talli ja
varasto, metsätyöelämää
1950-luvulta

Herraskosken kanavamuseo,
Herraskosken kanavan lisäksi Järvi-
Suomen kanavien historiaa

Kirkkovenetalas, virtolaisittain
kirkkovenekoppeli, tehtiin vuonna
1981. Koppelissa on vuonna 1902
valmistunut kirkkovene Koro,
17,5 m pitkä ja siinä on
kymmenen hankainparia.

1. maailmansodan aikainen
kenttälinnoitusalue,
varustusketjua n. 2 km,
taisteluhauta, korsu,
puolustusvoimilta
lahjoituksena saatu De Bange-
kanuuna vuodelta 1877

Sotaveteraanien rakentama
ja kaupungin tuella
ylläpitämä museohuone ja
näyttely viime sotien
tapahtumista

Kulttuurihistoriallisten kohteiden kunnossapito tulee suunnitella ja toteuttaa rakennuskohtaisesti.

KILLINKOSKI

Nauhateollisuusmuseo, jonka tehtaan vanhimmat osat valmistuneet 1908, suojelukohde

- koneita
- esineitä
- etiketti- ja nauhanäytteitä
- valokuvia satavuotisen nauhateollisuuden eri aikakausilta
- vanhojen opetustarvikkeiden näyttely
- vanhojen lelujen näyttely
- vanha valokuvaamo - museohuone
- vanha parturikampaamo – museohuone

INTO-KESKUS sijaitsee Killinkosken Wanhan tehtaan tiloissa. Keskuksessa on I.K. Inhan elämäntyötä ja virtolaista kulttuuriperintöä esittelevä interaktiivinen pysyvä näyttely.

KAMERATAIVAS, Suomen kameramuseo

Suomen Valokuvahistoriallinen yhdistys avasi yhdessä Killinkosken kyläyhdistyksen kanssa Wanhan Tehtaan tiloihin 1.6.2007 Suomen Kameramuseon. Museon perusnäyttely muodostuu edesmenneen, Suomen Valokuvahistoriallisen Yhdistyksen jäsenen Rainer Mattlinin ja hänen vaimonsa Sirkka Mattlinin testamenttilahjoituksena yhdistyksen haltuun siirtyneen kokoelman pohjalta. Lisäksi monet yksityishenkilöt ja yhteisöt ovat tehneet lahjoituksia kokoelman täydentämiseksi. Kokoelmassa on tällä hetkellä n. 2500 valokuvaukseen ja elokuvaan liittyviä esineitä. Nimitys "Kamerataivas" tulee siitä, että kyseinen kameramuseo on todellinen taivas kaikille kameroista kiinnostuneille, sekä tietysti "taivas" kaikille niille käytöstä poistetuille kameroille joita ei ole tuhottu. Tarkoitus on että näyttelyn teemoja vaihdellaan vuosittain.

Paljon kameroita ja tekniikkaa, 70-luvun mainoskuvaamo, elokuvaosasto (jossa myös ajoittain esitetään kaitafilmejä ja stereokuvaesityksiä) ja vaihtuvia valokuvanäyttelyitä.

LIEDENPOHJA

Liedenpohjan kulttuurihistoriallinen kylämuseo on rakennettu 1800-luvun alussa ja sen omistaa Liedenpohjan maamiesseura. Rakennukset siirrettiin 1968 nykyiselle paikalleen ja museo perustettiin opettaja Sulkavan kokoamasta materiaalista. Alueella Rauma-Repolan 1968 lahjoittama tuulimylly, Alavudelta 1968 lahjoituksena saatu makasiini ja tähän mennessä viimeisin rakennus on saatu Onni Pihlajajärven tilalta Virtain Mantilosta v. 1970. Lahjoituksen kohteena oli vanha hirsiaitta. Samalla perikunta lahjoitti n. 170 esinettä kylämuseoon.

KOTALA

Museo, 1700-luvun alussa rakennettu aitta, jossa on pieniä entisajan työkaluja ja esineitä (yksityinen, Jussi ja Anneli Korhosen pihapiirin tuntumassa) Jussi Korhonen, Kotalassa sijaitsevan aitta on perimätiedon mukaan suola-aitaksi rakennettu 1700-luvun alussa. Rakennus on siten Virtain vanhimpia rakennuksia. Suola-aitalla on ollut monta eri käyttötarkoitusta eri vuosisadoilla ja aittaa on siirretty useita eri kertoja paikasta toiseen. Suola-aittana (varastona) aitta on ollut 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa useita vuosikymmeniä. Hirret maistuvat edelleen suolalle, koska suola on "kyllästännyt" hirsiiä.

JÄÄHDYSPOHJAN MYLLYT

Ylämylly rakennettu vuonna 1867 kolmen kiviparin vesiratasmylly, myöhemmin vesiratas korvattiin turbiinilla ja myllyyn hankittiin ohrankuorimakone ja vasaramylly. Myllyn yhteydessä toimi 1930-luvulta lähtien pieni sähkövoimalaitos sekä 1960-luvun alkupuolelle saakka pärehöylä. Mylly on ollut toiminnassa viimeksi 1980-luvulla. Myllyn vieressä oleva kivisilta on rakennettu 1920-luvulla. Alamyly on 1876-1877 rakennettu kolmikerroksinen vesiratasmylly, jossa on kaksi kiviparia ja ohrankuorimakone, molemmat myllyt ovat yksityisomistuksessa.

VASKIVESI, kirkkovene Tyrkkö

Vaskiveden 13-hankaista museokirkkovenettä säilytetään talaassa Vaskiveden seurakuntatalon kannatusyhdistys ry:n omistamalla tontilla vanhan Ruusilan talon lähellä, Poukantien varressa. Paikalle on aikoinaan suunniteltu rakennettavaksi kyläkirkko.

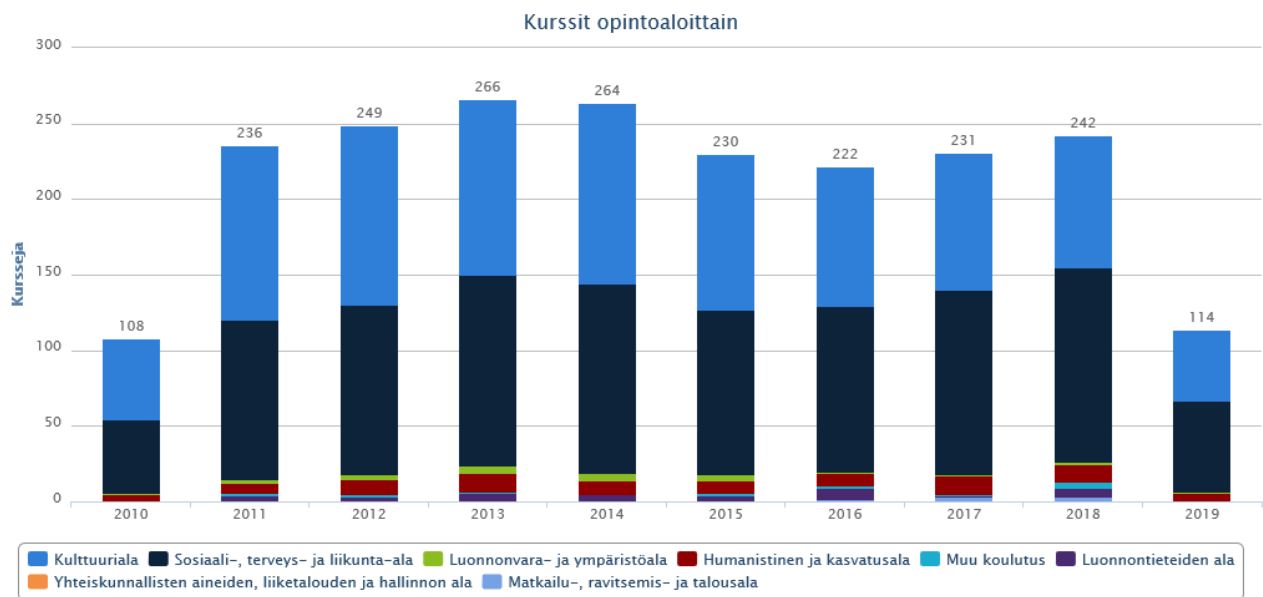
Tyrkön lahkon kirkkovene Tyrkön alkuperäinen lähtö- ja säilytyspaikka on ollut Poukanlahden etelärannalla Ristisaassa.

Tyrkkö-vene on rakentanut Imanuel Roos oletettavasti vuoden 1870 paikkeilla. Kirkkomatkoja veneellä on tehty vielä 1900-luvun alkupuolella (www.vaskivesi.fi/esittely/kirkkovene-tyrkkö).

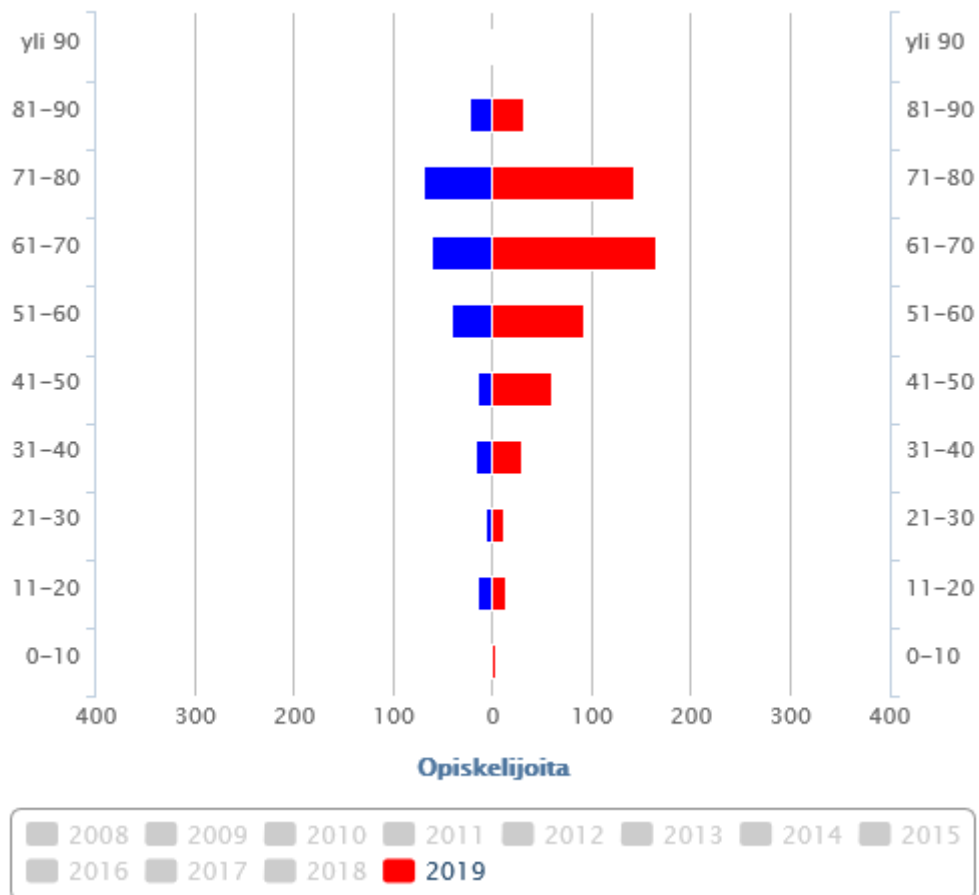
Virtain Perinnekyllän kulttuurituotanto

Virtain kaupungin omistaman ja nuorisokeskus Marttisen hallinnoima Perinnekyllä on viime vuosina ollut monien kesätapahtumien keskuksena. Marttinen tuottaa lähinnä ostopalveluna ohjelmaa alueelle ja museoihin tuomaan lisäarvoa alueen markkinointia varten. Alueella käy kymmeniä bussiryhmiä kesässä tutustumassa museoihin. Alueen ruokapaikoissa käydään usein syömässä tutustumiskäyntien yhteydessä. Perinnekyllässä järjestetään myös yksittäisiä tai vuosittain toistuvia tapahtumia, joissa useimmiten on tuottajana jokin yhdistys tai yhteisö.

Virtain kansalaisopisto

Netto-opiskelijoiden ikäjakauma 10v

3.5. Kaupalliset kulttuurilaitokset

Elokuvateatteri

Elokuvateatteri Virtain Pirtti toimii Virroilla Kisapirtin naapurissa. Teatterin omistaa Virtain Urheilijat ry, ja teatterin mahdollinen tuotto menee siis paikalliseen kulttuuri- ja urheilutoimintaan. Elokuvateatterin esteetön sisäänkäynti valmistui syksyllä 2014.

Elokuvanäytökset aloitettiin Virroilla vuonna 1938. Virtain Pirtin, silloisen Suojeluskuntatalon, ensimmäiset elokuvalaitteet taloon hankkivat Lotta Svärd - yhdistys ja Suojeluskunta. Tuohon aikaan alkoivat elokuvateatterit olla yleisiä koko maassa. Aiemmin niitä oli pystytetty jo naapurikuntiin. Yleensä maaseudulla niitä perustettiin nuorisoseurantaloille ja moniin muihin huvitaloihin. Elokuvateatterin avaamisesta oli keskusteltu Virroillakin, sillä elokuvia oli tähän asti nähty lähinnä kiertävien esittäjien toimesta. Niinpä Suojeluskuntatalolle hankittiin elokuvakone. (<http://virtainpirtti.fi/>).

Kun Virtain Urheilijat alkoi vuokrata Virtain Pirttiä käyttöönsä 50-luvun alussa, se alkoi hoitaa myös elokuvateatteria, muun huvitoiminnan ohella. Pian urheiluseura myös osti talon ja elokuvatoiminnan hoitaminen siirtyi Virtain Urheilijoille. Nouseva katsomo rakennettiin vuonna 1979 ja nykyään istumapaikkoja on 164 (160 paikkaa + 3-4 pyörätuolipaikkaa).

Kirjakauppa

KIPA-kirjakauppaketjun muodostavat itsenäiset yrittäjät eri puolilla Suomea Vantaalta Sotkamoon. Liikkeiden monipuolisiin kirjavalikoimiin kuuluvat kuumimmat uutuudet sekä klassikot ja paljon paikallisia erikoisuuksia. Kirjojen ja toimistotarvikkeiden lisäksi monessa kaupassa on tarjolla myös lahjatavaroita, leluja, pelejä, askartelu- ja taidetarvikkeita.

Perinteisestä kirjakaupasta löytää usein semmoista, mitä suurissa kaupungeissa ei ole tarjolla. Monet tuotteet ovat myös tilattavissa asiakkaan toiveiden mukaan. Etenkin lähes kaikki kirjat on hankittavissa paikalliseen KIPA kirjakauppaan. Hyvän palvelun kirjakauppaketju on perustettu vuonna 1984.

3.6. Virtain kulttuuriperintö

Virtain kansallispuku

Virtain naisen kansallispuvun suunnitteli Tyyni Vahter 1956 Virtain Seuran toimeksiannosta. Akvarellit puvusta sekä työohjeet ja kaavat laati Alli Touri. Puku on Helmi Vuorelma Oy:n tuotannossa. Virtain Seura pyysi Suomen kansallispuvuneuvostoa tarkistamaan puvun esikuva-aineistoaan vastaavaksi ja täydentämään sitä mahdollisuuksien mukaan. Esikuva-aineisto on Kansallismuseon kokoelmissa hamekangasta lukuun ottamatta, jonka malli on Kitusen museon kokoelmissa Virroilla. Aineisto on talletettu kokoelmiin pääosin Virroilta ja sen vanhasta emäpitäjältä Ruovedeltä. Kansallispuvuraati piti tarkistustyön perustana Vahterin alkuperäissuunnitelmaa. Muuntuneet materiaalit, työtavat ja kaavoitus palautettiin esikuvien mukaisiksi. Pukuun lisättiin toinen esiliina ja huivi. Puku edustaa 1800-luvun lopun kansanomaista juhlapukeutumista.

Virtain miehen kansallispuvu toteutui Virtain Seuran hankkeena 1973. Puvusta teki akvarellin Jaakko Mäkikylä. Seuran pyynnöstä Suomen kansallispuvuneuvosto täydensi ja tarkisti puvun osat ja niiden valmistustavat, materiaalit ja kaavoitukset. Pukuun lisättiin huivi ja lippalakki. Tämä hanke valmistui 1990. Vaatekappaleiden esikuvat ovat Kansallismuseon kokoelmissa, johon ne on talletettu Virroilta ja vanhasta emäpitäjältä Ruovedeltä sekä naapurista Saarijärveltä. Puku edustaa 1800-luvun lopun kansanomaista juhlapukeutumista (Suomen kansallispuvukeskus - Suomalaiset kansallispuvut). Ensimmäinen naisen Virtain kansallispuvu valmistui 1956 ja tarkistettuna 1987. Miehen puku valmistui 1973 ja tarkistettuna 1990.

Virtain ryijy

Alkuperäistietojen mukaan vuodelta 1803, Virtain Seuran pyynnöstä nykymuotoon piirtänyt

maisteri Tyyni Vahter vuonna 1957

Virtain rasat eli tumput

Alkuperäiset rasat olivat valkoiset, myös nukkalangat olivat valkoisia jolloin ne eivät näkyneet päällepäin. Myös harmaita on valmistettu, kuvioväreinä punainen, vihreä, keltainen ja sininen, joista muodostuu sisäpuolelle jäävä nukka. Rasoihin kudotaan pitkät koristeelliset pykäreunannekkeet

Virtain huivi

Aikonaan Virtain varapastori Packalènin tyttäret Olivia ja Vilhelmiina kutoivat tätä huivia, jonka malli löytyi 1976 järjestetyn vanhojen käsitöiden näyttelyn yhteydessä ja josta Laimi Rasi kutoi ensimmäisen Virtain huivin, 120x120 tai 90x90 väreinä vanha vihreä ja vanha punainen

Virtain koru

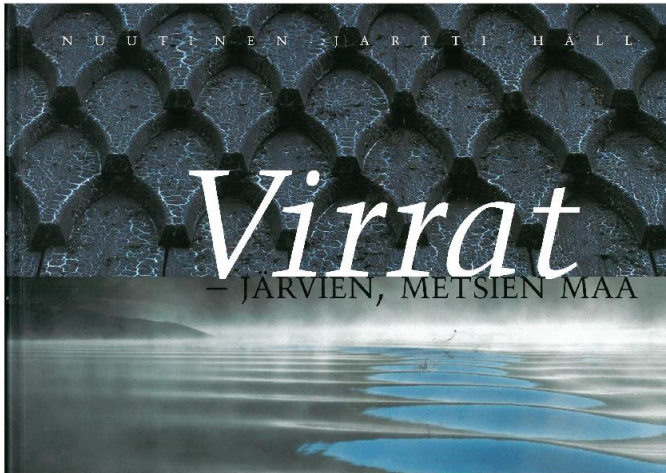
Valmistui 1958, taiteilija Martta Ritvasen muotoilema, lähtökohtana 1700-luvulta peräisin oleva valinkivi. Kivi löydettiin Ruoveden kirkon kiviaidan korjaustöiden yhteydessä. Nykyisin korua saatavana myös kolmilehdykkeisenä kaulariipuksena, korvakoruina, sormuksena sekä rintaneulana

Virtain laulu sävel Eino Kirvesmies (myöh. Kirvessalo), sanat Einari Vuorela

1. Virrat, järvien metsien maa,
sulle nyt laulumme soi.
Tänne siintävään selkien taa,
taattomme kohtalo toi.
Meidän on syntymäpaikkamme tää
meidän on vuoret ja laaksot nää,
meille ne Luojamme loi.
2. Täällä kotimme kohoavat,
täällä on kättemme työ.
Täällä peltomme kukoistavat
täällä on niittyimme vyö,
Torisevajärvemme kuuluisat
vuorten varjossa tummuvat,
Toisveden aallokko lyö.
3. Kurjenkylästä Hauhuuseen
meidän on metsät ja maa.
Saaret ja salmet Vaskiveen
taivaalta sinensä saa.
Kappale kauneinta saloa,
lahdenpohjaa ja taloa
silmiimme kangastaa.
4. Uurasten metsissä nuhteeton
valvoo vartiomies.
Martti Kitusen nuotion
kiiluu peloton lies.
Polkuja käyskelee hiljainen
vapaussankari korprien
poissa on orjuuden ies.
5. Äijännevalle syntyy uus'
leveän leivän maa,
kunhan ihmisen sankaruus
hallayöt karkoittaa.
Siellä jo kukkii räme ja suo,
siellä jo pellot tähkiä suo,
valkenee vastaisuus.
6. Täällä kirkkaampi taivaalla kuu,
armaampi aamujen koi.
Herkemmin meille kuin maailma muu
kotoinen korpemme soi.
Meidän on mallinen onnemme tää,
meidän on rakkaat rannat nää,
meille ne Luojamme loi.

Virrat kuva-teokset

1975, kuvaaja Matti Pitkänen ja tekstin kirjoittaja Pertti Tamminen

2000, kuvaajat: Jori Häll, Jussi Helimäki, Armi Hänninen, I.K.Inha, Pertti Kanerva, Mauri Keltto, Pentti Kiiski, Riitta Kujala, Topi Ylä-Mononen, Erkki J. Pajumäki, Katja Urrila-Virtanen, Virtain Valokuvausliikkeen arkisto. Tekstin kirjoittaja Helena Jartti, toimitus sekä taitto Petri Nuutinen.

2018 Matti Kankaanpää, Lea Lerkkänen

Virtain perinneruoat

Lohkosoppa

1 kg lanttuluskoja

½ litraa vettä

n. 400 gr. muikkuja

1 tl suolaa

1 L maitoa

pala kovaa hapanta leipää

kokonaisia maustepippurimarjoja n. 10 kpl

Lantut kuoritaan ja liuskotaan. Kattilaan laitetaan vesi ja lanttuluskat ja keitetään hiljaisella tulella kannen alla noin 10 minuuttia. Lisätään muikut päälle ja ripotellaan suola. Joukkoon pannaan kova hapaneleivän pala, jossa paljon voita päällä. Keitetään vielä hiljalleen 10-15 minuuttia. Lisätään

riittävästi maitoa sekä muutama mausteppippuri. Kiehautetaan, tarkistetaan suola, lisätään nokare voita tai tilkka kermaa. Keittoa ei saa sekoittaa rikki.

Tirri eli marjamämmi

1½ litraa vettä
6-7 dl ruisjauhoja
1 tl suolaa
4-5 dl puolukkahilloa
1½ dl sokeria

Vesi uuninkestävään ruukkuun, lisätään suola ja vispataan joukkoon ruisjauhot vellimäiseksi seokseksi. Puolukkahillo sokeroidaan ja laitetaan kerrokseksi seoksen päälle. Ruukku uunin jälkilämpöön tai sähköuuniin noin 120 asteeseen yöksi tai 9-10 tunniksi. Sekoitetaan ainakin kerran kypsymisen aikana. Tirri syödään vähän jäähtyneenä maidon tai kerman kera.

Varilimppu eli varituinen

5 L vettä
400 gr. Mämmimaltaita
5-6 kg ruisjauhoja
hapanleivän juurta tai nokare taikinaa
6 rkl suolaa
2 rkl kuminoita
2 rkl hiivaa
Voiteluun: siirappi-kahvivesiseosta

Kuumenna 3 L vettä poreilevaksi, vatkaa maltaat ja hiukan ruisjauhoja. Pinnalle vähän jauhoja. Anna imeltyä noin 1 tunti, sitten sekoita jauhot pinnalta sekaan. Lisää ½ L vettä ja jauhot pinnalle. Näin jatketaan kunnes kaikki vesi on käytetty. Peitä taikina-astia ja anna hapantua seuraavaan päivään. Lisää mausteet ja hiiva. Alusta taikina kovaksi, nostata, leivo ja kypsennä miedossa lämmössä n. 1 tunti. Voitele limput ja anna jäähtyä peitteen alla. Sähköuunilämpö 180 astetta. Varituisia säilytettiin viikkoja jyväläärissa. (Liisa Saikkonen, Virtain Joulu 1987)

Perinneruoat ovat saaneet vaikutteita Pohjanmaalta, Hämeestä ja Satakunnasta

Virtain nimikkokukka, -lintu ja -eläin

- metsätähti
- joutsen
- karhu

A.B. Sandberg

I.K. Inha

Taiteilija Armid Benjamin Sandberg (1876-1927)

Vanhemmat asemapäällikkö Albert Walfrid S. ja Viktoria o. s Ernsberg, puoliso Hilda Frederika o. s. Forsbäck. Taideopinnot: STY:n/Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulu 1897-1903.

Teoksia ensi kerran näytteillä: Hki 1900, osallistunut kotimaisiin yhteisnäyttelyihin: Suomen Taiteilijain näyttelyt 1900, 1901, 1902, 1905-11, 1913, 1915, 1922, 1926. Kokoelmat: Ateneumin taidemuseo. STS:n (Suomen taiteilijaseuran) jäsen

Valokuvaaja, kirjailija ja kääntäjä; I.K Inha

alk. Konrad Into Nyström, s. 12.11.1865 Virtain Jäähdyshuoneessa Valkeajärven tilalla, vanh. kruununvouti Johan Abraham Nyström ja hänen puolisonsa Clara Charlotta Wikman; k. 3.4.1930 Helsingissä. Maisema-, miljö- ja dokumenttikuvaaja. I. K. Inhasta tuli 1890-luvulla suomalaisen valokuvauksen merkittävin maisema- ja miljöokuvaaja sekä dokumentaristi

- Virtain kaupunki on ottanut vastaan Aamu Nyströmin testamenttilahjoituksen. I.K. Inha oli Aamu Nyströmin isosetä. Testamenttilahjoituksen velvoittamana Virtain kaupunki on tehnyt päätöksen Into-keskuksen perustamisesta Killinkosken Wanhan tehtaan tiloihin sekä Inha-tutkijoille tutkimushuoneen järjestämisestä Virtain kirjastoon.

3.7. Taide ja taiteen alan toimijat Virroilla

Virtain Taideyhdistys ry on kahdeksankymmenpäinen yhdistys, jonka jäsenet ovat pääasiassa virtolaisia taiteenharrastajia. Yhdistys poikkitaiteellinen, sillä toimintaan voivat osallistua kuvataiteilijoiden lisäksi myös esimerkiksi kirjoittajat ja musiikin tekijät.

32. toimintavuosi kertoo siitä, että yhdistyksen toiminta on koettu tarpeelliseksi. Yhdistys on monelle taiteentekijälle ainut kanava tuoda omia töitään esille. Yleisö saa mahdollisuuden tutustua lahjakkaiden paikallisten taiteilijoiden töihin (www.virtaintaideyhdistys.com).

Näyttelytilat ja galleriat

Virroilla on kaupungin oma näyttelytila. Sitä vuokrataan näytteilleasettajille noin kuukaudeksi kerrallaan. Lisäksi Virroilla on useita ympäri vuoden toimivia yksityisiä taidegallerioita ja kesägallerioita.

Virtain
kaupunginkirjaston
Näyttelyseinä ja vitriini
Mäkitie 2, Virrat

Pirkko-Sisko Syrjäsen
Kotigalleria
Meijeritie 13 A 11,
VIRRAT

Marja-Liisa Pitkärännan
Kesäateljee
Inkantie 60, Killinkoski

Virtain kaupungin
näyttelytila Galleria Virinä
Pääskyntie 4, Virrat

Näyttelytila
Reikäkortti
Inkantie 60,
Killinkoski

Virtain Taide-Pensionaatti
Kesägalleria
Lakarintie 611, Virrat

Killin Kalleria,
Kesägalleria
Inkantie 60,
Killinkoski

Kirstin Galleria
Ittemäentie 56, Virrat

Virtain Taideyhdistyksen Taidetalo,
Kesägalleria
Herrasentie 16, Virrat

Taide-ateljé Catherine
Sillanpää,
Valkamantie 10, VIRRAT

Perinnekyllän makasiini,
Kesägalleria
Herrasentie 16, Virrat

VMT Centerin galleria
Pirkantie 26, Virrat

3.7. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä kulttuuriyhteistyö

Yleisötyöhön tai yleisöyhteistyöhön liittyvät hankkeet ovat tunnusomaisia erityisesti taide- ja kulttuurilaitosten toiminnalle. Taiteeseen ja kulttuuriin osallistumista pyritään edistämään toiminnalla, jossa huomio kiinnitetään taidetta ja kulttuuria tuottavien toimijoiden näkökulmasta vakiintuneiden toimintamuotojen ulottumattomissa oleviin ryhmiin. Yleisötyötä tai yleisöyhteistyötä voidaan edistää muun muassa kehittämällä toiminnan asiakaslähtöisyyttä ja erilaisia palveluja sekä jalkautumalla ulos toimijan seinien sisältä. Myös erilaiset erityisryhmät, kuten kielelliset ja kulttuuriset vähemmistöt ja vammaiset, on kasvavassa määrin otettu yleisötyön kohderyhmiin. (Sorjonen & Ruusuvirta 2013, 52.)

Hyvinvointiin liittyvissä hankkeissa tai ohjelmissa pyritään esimerkiksi edistämään vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten osallistumista ja osallisuutta kulttuurielämään ja yhteiskuntaan, tukemaan arjessa jaksamista, parantamaan elämänlaatua ja lisäämään yhteisöllisyyttä, ehkäisemään syrjäytymistä sekä kehittämään erilaisia hyvinvointipalvelujen tuottamisen malleja (Jutta Virolainen 2015).

Virroilla ja yleensä pienissä maaseutukaupungeissa kulttuuria tuotetaan pääosin kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä. Mitä enemmän on resursseja, lähinnä työaikaa innostaa ja ohjata kolmannen sektorin yhteistyökumppaneita mukaan tekemään itse kulttuuria, sitä aktiivisemmaksi opitaan omassa yhteisössä. Kulttuurin tekeminen ja tuottaminen luo yhteisöllisyyttä ja vahvistaa omaa identiteettiä. Yhdessä tekeminen ja muille esittäminen kasvattaa toimijoita esiintymään ja kehittää itseluottamusta ja itsetuntoa. Pienellä budjetilla saadaan yhdessä enemmän ja toiminta luo hyvinvointia jo tuotantovaiheessa eikä pelkästään valmiin esityksen kokemisen myötä.

Kyläteatterit

Killinkosken teatteritoiminnalla on vanhat perinteet, jotka ulottuvat yli sadan vuoden päähän. Nykyinen Killinkosken kyläteatteri on toiminut 1980-luvulta lähtien.

Yksi ensi-ilta vuodessa valmistuu talvikauden aikana ja esitykset keskittyvät etupäässä kesään ja syksyyn (www.killinteatteri.com).

Vaskivedellä toimiva Waski Estradi ry tuottaa kesäteatteriesityksiä Havangankylässä sijaitsevaan Latoteatteriin. Näyttelijät ovat yhdistyksen jäseniä ja käsikirjoitus ja ohjaus on yhdistyksen omaa tuotantoa.

Kotalan kyläteatteri toimii Virtain Kotalan kylässä. Kotalan kyläteatterin toiminta on saanut alkunsa 90-luvun alussa. Näyttelemistä harjoiteltiin aluksi kylätoimikunnassa, minkä jälkeen oma näytelmäpiiri alkoi kokoontua ja nykyisin Kotalan kyläteatteri toimii Virtain Kotalan kylässä (www.kotalankylateatteri.net/historia).

Jäähdyskylän teatteriyhdistys, Teatteri Into toimii Jäähdyspohjassa (www.jaahdyspohja.net/into).

Tanhuryhmä

Vaskiveden Nuorisoseuran Tanhu-Lysti on 35 vuoden ajan esiintynyt ryhmänä lukuisissa kaupungin juhlissa ja juhannustapahtumissa. Yhteistyötä on tehty vuosien ajan kulttuuritoimen kanssa.

Virtain Pelimannit

Harmonikan soittaminen on ollut Virroilla hyvin keskeisessä asemassa soittimen Suomeen ja Virroille saapumisesta lähtien. Virtain alueella on ollut paljon harmonikkapelimanneja ja kansanmusiikkiperinne on elänyt vahvana nykypäivään asti. Soittaminen on ollut virtolaisille tärkeää, sillä kerrotaan, että lähes jokaisessa tuvassa on ollut joku soittotaitoinen ja tansseissa harmonikka on kiertänyt soittajalta toiselle. (<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-19549>, Aronen A. 1-, 2- ja 3-rivisen harmonikan soittaminen Virroilla arkistoineen valossa).

Nykyinen ryhmä, Virtain Pelimannit, ovat yli 40 vuotta esiintyneet eri tapahtumissa Virroilla ja muissa kunnissa. Kulttuuritoimi on tuottanut lukuisia eri tapahtumia yhteistyössä Virtain Pelimannien kanssa.

Kuorot

Virroilla on pitkään jatkunut kuorotoiminta sekä kansalaisopiston että seurakunnan puitteissa. Useita kymmeniä vuosia toimineiden Virtain Mieskuoron ja Naiskuoron keski-ikä alkaa tosin olla korkea ja nuorempia laulajia kaivataan, jotta toiminta jatkuisi. Vaskivedellä toimiva sekakuoro Waskikööri on hyvin toimiva ja mukana on runsaasti laulajia useista ikäryhmistä. Seurakunnan kirkkokuoro on myös vuosia toiminut ja tuottaa jatkuvasti ohjelmaa kirkollisiin tapahtumiin. Myös muita pienempiä eri yhteisöjen omia kuoroa toimii tahoillaan. Kulttuuritoimi on vuosien ajan tehnyt yhteistyötä tuottamalla kuorojen eri tapahtumia yhteistyössä kuorojen kanssa.

Lausujat

Virroilla on useita runonlausunnan ja muun sanataiteen osaajia, joiden kanssa kulttuuritoimi on tuottanut tapahtumia, tilaisuuksia ja näytelmiä vuosittain. Ryhmän jäseniä on myös naapuripaikkakunnilta ja kuntien välistä yhteistyötä tehdään paljon.

Kyläyhdistykset

Virroilla toimii kyläyhdistysten kattojärjestönä Virtain kylien kehittämissyhdystys Vikky ry. Yhdistys on perustettu kehittämään ja tukemaan Virtain kylien toimintaa. Virtain kaikki kylät eli Killinkoski-Soininkylä, Vaskivesi, Kotala-Hauhuu, Liedenpohja, Kurjenkylä, Jäähdyshauhuu, Härkönen, Koro, Ohtola-Ikkala-Lahdenkylä, Äijänneva ja Vaskuu ovat kehittämissyhdistyksen jäseniä. Yhdistys jakaa avustuksia ja stipendejä, hallinnoi kehittämishankkeita, on yhteistyössä kylätoiminnan keskusjärjestöjen, kunnan sekä muiden samoja päämääriä toteuttavien yhteisöjen kanssa. Yhdistys myös suorittaa ja tukee kylätoimintaa koskevaa tallennus-, tutkimus- ja julkaisutoimintaa, järjestää kokouksia, luento-, neuvonta- ja esitelmätilaisuuksia sekä muuta yhdistyksen sisäistä ja ulospäin suuntautuvaa koulutus- ja tiedotustoimintaa. Yhdistys osallistuu juhla-, taide- ja viihdetilaisuuksien järjestämiseen sekä toimeenpanee näyttelyitä, retkiä ja opintomatkoja. Lisäksi useassa kylässä on Nuorisoseuratoimintaa, jonka puitteissa järjestetään iltamia ja tanhutapahtumia.

3.8. Virtolainen kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat

Kulttuuriympäristö on yleiskäsite. Sillä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristöön liittyy myös ihmisen suhde ympäristöönsä ennen ja nyt; sille annetut merkitykset, tulkinnat ja sen erilaiset nimeämiset. Tarkemmin kulttuuriympäristöä voidaan kuvata käsitteillä kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö. Kulttuuriympäristöön kuuluvat myös muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit (www.kulttuuriymparistomme.fi). Kulttuurimaisemiin luetaan yleisesti kulttuurisen maiseman maisemarakenne, näkymät, maisemahistoria ja perinnemaisemat. Muinaisjäännöksiin luetaan muinaiset asuinpaikat, kalmistot, linnavuoret, muinaiset kulkutiet ja uhripaikat. Kulttuuriperinteisiin kuuluu myös rakennettu ympäristö kuten puistot, torit, tiet ja kyläkuva sekä sen rakennukset ja rakennelmat.

3.8.1. KULTTUURIMAISEMAT

Torisevan rotkojärvet

Jäähdyshajassa sijaitsevalla Torisevalla on kolme rotkojärveä, jotka ovat Alainen, Keskinen ja Yläinen Toriseva. Järvet sijaitsevat suorassa, luoteeseen kulkevassa noin 3 km pitkässä syvänteessä. Järvistä suurin on Alainen, joka on noin 50-70 m leveä ja 1120 m pitkä. Keskinen Toriseva, joka on suunnilleen yhtä leveä kuin Alainenkin, on noin 860 m pitkä ja jonkin verran muita järviä kapeammalla Yläisellä Torisevalla on pituutta 600 metriä.

Inkerin kallio

Torisevan tarinoista kuuluisin on Inkerin kallion tarina, josta Tampereen Sanomat kirjoitti vuosisadan alussa; *Aatelisneito Inkeri Kurki oli tulisesti rakastunut eräiseen talonpoikaan, mutta aatelisvereen ei saanut sekoittua mitään alhaista, ja näin ollen neidon rakkaus oli aivan toivotonta. Hänen rakastettunsa lähti sotaan ja kaatui siellä. Tyttö oli häntä joka päivä odottanut palaavaksi kotiin, mutta sitten, saatuaan tiedon kuolemasta, muuttui odotus katkeraksi, sydäntä raastavaksi suruksi. Joka ilta kävi hän kallion huipulla, polvillaan rukoillen anteeksi tekoansa, ja viimein eräänä kuulakkaana syysyönä heittäytyi hän kolmannen Toriseva-järven synkkään veteen. Vielä näkyvät kallioista tytön polvien jäljet, ja kuutamoisena yönä voi mielikuvitukselle vapaa ihminen nähdä neidon haamun rukoukseen vaipuneena ja kuulla lohdutonta, haikeata valitusta Inkerin kalliolta (Tampereen Sanomat Lauwantaina syyskuun 23 p. 1911) (1968 Virtain Joulu).*

Inkerinkallio (kuva Päivi Ylimys)

Kuva oikealla: väritetty postikortti 1910-luvulta. Etualalla näkyy jyrkästi rannasta nousevien puurappusten kaidetta. Etuseinästä hieman vasemmalle on kaksi paalua ja näiden välissä kapea kaari: tämä oli talon portti. Oikealla kivijalassa kellarin ovi. Parvekkeella seisova henkilö on todennäköisesti taiteilija itse. Kuvaaja tuntematon.

Pilvilinna

Taiteilija Sandberg rakensi 1903-04 Pilvilinnaksi kutsutun huvilan ja ateljeen Alaisen Torisevan eteläpäähän Inkerinkallion kupeeseen, jyrkälle kalliorinteelle. Vastaavanlaisen, enemmän tai vähemmän, kansallisromanttiseen henkeen suunniteltujen taiteilijahuviloiden rakentaminen ”erämaan rauhaan” oli 1900-luvun vaihteessa eräänlainen muoti-ilmö, jolla kuitenkin taiteilijoiden näkökulmasta katsoen myös tärkeät käytännölliset perusteet. Sandbergin tiedetään olleen innokkaasti mukana itse suunnittelemansa talon rakennustöissä. Rakennusmestarina toimi virtolainen Manu Laaja. Koska piirustukset eivät ole säilyneet eikä valokuviakaan ole paljon, jää Pilvilinnan tarkempi arkkitehtuuri valitettavasti arvailujen varaan. Kuuluisien taiteilijahuviloiden rinnalla Pilvilinna on jäänyt ansaitsemaansa vähemmälle huomiolle ilmeisesti vain siitä syystä, että huvila purettiin raunioituneena jo v. 1945. Talvet Sandberg vietti Helsingissä tai matkustellen ulkomailla, mm. Italiassa. Myöhemmin hän päätti asettua pysyvästi Virroille, minkä vuoksi hän alkoikin 1920-luvun puolivälissä rakentaa talviasuntoa Keskeisen Torisevan rannalle. Tämä kaksikerroksinen hirsirakennus, johon piti tulla erillinen, tolppien varaan järven päälle rakennettu sauna, ei koskaan ehtinyt valmistua taiteilijan kuoltua 4.8.1927 Pilvilinnassa. Hän oli muutamaa päivää aikaisemmin kompastunut tuvan parvella, pudonnut alas rappusia ja lyönyt päänsä takkamuuriin. Tarina kertoo, että verinen tyyny, jolla Sandbergin pää lepäsi hänen viimeisinä elinpäivinä, jäi vahingossa yläkerran komeroon, minkä vuoksi taiteilijan levoton hahmo kierteli Pilvilinnassa aina siihen saakka, kunnes rakennus purettiin ja tyyny tuhottiin.

Armid Sandberg on haudattu Virtain kirkkomaahan aivan kirkon pääsisäänkäynnin viereen. (www.jaahdyspohja.net/historia/sandberg_pilvilinna, 2004). Armid Sandbergin (1876–1927) Virtain Torisevalle rakennuttamasta Pilvilinnasta on enää jäljellä perustuksia ja kallioon hakatut porrasaskelmat, mutta aikanaan jyrkän kalliorinteen päällä kohonnut kansallisromanttinen hirsihuvila oli vaikuttava näky. Sandberg rakennutti 1920-luvulla vielä näköalapaviljongin ja vierastalon matkustajien yöpymistä varten. Hän hankki lisätuloja tarjoamalla kahvia, ruokaa ja yösijoja Torisevan maisemia ihailemaan tulleille turisteille.

(www.tampere.fi/taidemuseo/aluetaidemuseo).

Soininkylän kulttuurimaisema

Toisveden Soininkylän maat on asutettu 1500-luvun kuluessa. Vanha kyläkeskus on säilynyt pienialaisena Soininjoen rannalla. Kylässä on erittäin paljon perinteistä rakennuskantaa.

Vaskiveden kulttuurimaisema

Vaskiveden kylässä on säilynyt perinteistä rakennuskantaa ja ympäristö on arvokasta kulttuurimaisemaa erityisesti Pohjalampien ja Sieralammen ympäristössä. Vaskiveden vanha kansakoulu on 1890-luvulta.

Killinkosken teollisuusympäristö

Killinkosken tehdasyhdyskunta on syntynyt viime vuosisadan lopulla. Vuonna 1886 perustettiin paikalle villankehruutehdas, johon myöhemmin liitettiin kutomo. Kehruu- ja kutomotoiminta lopetettiin 1903 ja sijaan perustettiin puuhiomo. Vuonna 1899 perustettiin Killinkoskelle P.G. Holmin nauhatehdas. Näiden teollisuuslaitosten ympärille on noussut teollisuustyöväestön asumuksia. Lisäksi Killinkoskella on säilynyt myös talonpoikaista rakennuskantaa mm. Pylkkään ja Pihtiniemen tiloilla. Killinkosken puukirkko on rakennettu 1925-26 (J.Stenbäck). Malliltaan se on tornillinen pitkäkirkko. Torni on mukaelma 1700-luvun tapuliarkkitehtuurista. Hautausmaa sijaitsee muutaman sadan metrin päässä kirkosta (<http://www.nba.fi/rky1993/kohde682.htm>).

Herraskosken kulttuurimaisema

Herraskosken asutus on Virtain vanhinta ollen peräisin 1500-luvulta. Liikenteellisesti paikka on ollut tärkeä jo eräkaudella. Suomen sodan aikana käytiin Herraskoskella 1808 suomalaisten etenemisvaiheen eteläisin taistelu. I maailmansodan aikana venäläiset rakensivat kosken etelärannalle taisteluhautoja, jotka ovat yhä havaittavissa. Herraskosken sulkukanava rakennettiin 1903-07. Käytöstä jäänyt kääntösilta on vuodelta 1907 ja samoilta ajoilta on myös kanavanvartijan asuinrakennus. Kanavan rannoille on istutettu pitkät pihtakuusirivit. Herraskosken miljööseen liittyy rakennuksina Marttisen entinen kirkkoherranpappila, Herrasen perinnekylä sekä Ylä-Herrasen rakennusryhmä, jossa päärakennus on vuodelta 1866. Marttisen entisen kirkkoherranpappilan päärakennus on rakennettu 1890-luvun alussa (O.Tarjanne). Kaksikerroksinen, uusrenessanssivuorattu rakennus on muutettu leirikeskukseksi. Herrasen saareen 1977 perustetun Perinnekylän rungon muodostavat Ikkalan kylästä siirretty Rajalahden päärakennus vuodelta 1843, vanha viljamakasiini vuodelta 1874 sekä Halin metsäkämpämuseo 1950-luvulta. Rajalahden talon pihapiiriin kuuluu neljä aittaa 1700- ja 1800-luvuilta, savusauna ja puuliiteri. Lisäksi alueella on tuulimylly vuodelta 1828, 10-hankainen kirkkovene ja hollitalli (<http://www.nba.fi/rky1993/kohde682.htm>).

Liedenpohjan kulttuurimaisema

Liedenpohjan kylä on saanut pysyvän asutuksensa 1500- luvun kuluessa oltuaan sitä ennen tärkeä eräalue. Vanhalta maantieltä avautuu kaunis näköala Liedenpohjanlahden rantaviljelyksille. Omatoimisuuden tuloksena kylään on rakennettu kyläkirkko 1961 ja kylämuseo 1969 (<http://www.nba.fi/rky1993/kohde682.htm>).

Karhunkaataja Martti Kitusen (1747- 1833) kulttuurimaisema

Tarinan mukaan karhunkaataja Martti Kitunen kaatoi 198 aikuista karhua sekä lisäksi lukuisia pentukarhuja. Hänen kotitalonsa pihalla Kotalassa kasvoi kuusi, jonka juurelle hän kaatoi surmatun karhun verta lepyttäen näin metsän jumalia. Kitunen palkittiin vuonna 1800 Suomen talousseuran hopeisella kunniamitalilla suurpetojen hävittäjänä. Kitusen talo on nykyisin yksityisomistuksessa. Jäljellä on vielä Kitusen uhrikuusen kanto, joka on siirretty Kotalan kylätalon pihaan muistomerkin läheisyyteen.

3.8.2. LUONNONNÄKYMÄT

Virtain suurin puu

Härkösenlahden rannalla sijaitsee puu, jonka ympärysmitta rinnankorkeudelta mitattuna on 3120 mm. Puu on rauhoitettu.

Raiskinvuori, ”pikku-helvetti”

Vaskivedellä sijaitsee vuori, joka kohoaa 145m merenpinnan yläpuolelle.

Maatianvuori

Kurjenkylässä sijaitsee vuori, jonka huipulla on vanha näkötorni.

Ilmarisen hauta

Tarina kertoo, että jättiläinen Ilma-Isto alkoi Seppo Ilmarisen käskystä kaivaa kanavaa Liedenpohjaan, joka kääntäisi vedet virtaamaan pohjoisesta etelään päin. Ilma-Istolta jäi tuo urakka kesken, kun lapio katkesi ja niin syntyi Ilmarisen hauta.

3.8.3. MUINAISJÄÄNNÖKSET

Kivikauden asuinsijoja on löytynyt mm. Härköskylästä, Herraskylästä, Jäähdyspohjasta ja Keskiseltä Torisevalta. Virtain kaupunki on teettänyt vuonna 2009 muinaisjäännösinventoinnin keskustan ja sen ympäristön osayleiskaava-alueelta.

3.8.4. RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Virtain kirkko valmistui vuonna 1774 Antti Hakolan johdolla. Malliltaan se on tasavartinen ristikirkko, jossa ristivarsien ulkokulmat ovat viisteiset. Alunperin sakaristo sijaitsi pohjoisen ja itäisen ristivarren välisessä kulmassa. Uusi sakaristo rakennettiin 1859 itäisen ristivarren jatkoksi.

Kirkon pääoven akselilla on puinen, kolmijakoinen tapuli, jonka Hakola rakensi viimeistään vuonna 1776. Tapulin ja kirkon välillä on lyhyt solarakennus. Kirkon päädyistä aumattu vesikatto on katettu kuvioidulla paanutuksella. Kirkon sisätilat on uusittu 1800-luvun lopulla sekä 1925 (I. Launis). Kirkkoa ympäröivä hautausmaa on kokenut useita laajennuksia. Alttaritaulun ”Kristus ja Magdalena” on maalannut Alexandra Frosterus-Ståltin vuonna 1897. Alttarin sekä kastepöydän on uusklassiseen tyyliin suunnitellut Ilmari Launis ja se valmistui vuosina 1923-1925. Kirkon kynttiläkruunuista vanhin on keskimäinen, jonka on tehnyt Leander Helander vuonna 1857. Kirkon kolmesta kellosta vanhin on vuodelta 1657. Kirkko on entisöity vuosina 1967-1968 ja vuosina 1993-1994.

Liedenpohjan kirkko on valmistunut vuonna 1961 Voipa N. Sulkavan piirustusten mukaan.

Killinkosken kirkko on valmistunut vuonna 1928 kirkkoarkkitehti Josef Stenbäckin piirustusten mukaan. Se on yksi hänen tuotannossaan harvinaisista puukirkoista. Stenbäckin mukaan kivi, erityisesti graniitti oli ainoa oikea kirkkojen rakennusmateriaali.

Uuden hautausmaan siunauskappeli on valmistunut vuonna 1902 Usko Nyströmin (I.K. Inhan veli) piirustusten mukaan ja se on eräs Virtain harvoista jugend-kauden rakennuksista.

Vanha kirjastotalo on valmistunut vuonna 1883 liikerakennukseksi. Mansardikattoinen kirjastorakennus on entinen kunnantalo ja harvoja Virtain keskustan säilyneitä puutaloja. Kiinteistön tiloissa oli kauppahuone 1883-97, kestikievari 1888-1890, apteekki 1899-1934, kunnantalo 1935-1975, kirjasto 1975-2000 ja kansalaisopisto 2000-2007. Nykyisin rakennuksessa toimii Merikanto-opisto vuodesta 2008 lähtien.

Nimismies Sarion virkatalo oli aikansa poliisiasema 20-luvulla.

Opistotalo, jonka on rakentanut Ananias Seppälä Alavudelta valmistui vuonna 1881. Kiinteistön tiloissa toimi aikoinaan kansakoulu vuosina 1881-1959 sekä jonkin aikaa myös Virtain Yhteiskoulu ja lisäksi lainakirjasto pitkät ajat. Rakennus poistettiin koulukäytöstä 1959 ja muutettiin kansalaisopiston toimitiloiksi seuraavana vuonna 1960.

Vanhan Kopin talo, ”Palanteen talon” rakensi raatari Aleksander Kingelin 1850-luvulla asunnokseen. Kiinteistössä toimi kauppa vuosina 1877-1889, räätälin verstaas vuosina 1919-1922, kelloseppä sekä soitin- ja polkupyöräliike vuosina 1925-1931 ja vuosina 1935-1962 pankki.

Vanha Sypin talo valmistui vuonna 1949 ja sen suunnitteli arkkitehti Aarne Ervi. Kiinteissä toimii nykyisin Virtain apteekki.

Marttisen pappila on valmistunut vuonna 1892 Onni Törnqvistin (sitemmin Tarjanne) piirustusten mukaan uusrenessanssityylistä puuarkkitehtuuria

Nuorisokeskus Marttinen valmistui vuonna 2004, päärakennuksen suunnitteli Päivi Ihamäki.

Rajaniemen pappila valmistui vuonna 1900 pastori Otto Lillqvistin suunnittelemana. Rajaniemi oli kappalaispappila vuosina 1900-1958, Suomen Tuberkuloosiliiton lasten kesäsiirtola 1961-1974 ja on nykyisin toiminut Eläkkeensaajien keskusliiton loma- ja virkistyskeskuksena vuodesta 1974.

P.G.Holmin nauhatehdas on arkkitehti Josef Stenbäckin suunnittelema ja sen vanhimmat osat valmistuneet vuonna 1908. Rakennus on suojelukohde.

Torisevan kahvimaja sijaitsee Alaisen Torisevan pohjoispäässä ja on Lotta Svärd-järjestön perustama. Rakennus avattiin 1936 kahvimajaksi ja se toimii edelleen samoissa tehtävissä yksityisomistuksessa. Alkuperäinen asu ja kodikas tunnelma on säilytetty perinteitä vaalien.

Liikuntahalli valmistui Virtain Rantatielle vuonna 1987.

Virtain kaupunginkirjasto Simpukka valmistui Esko Rantilän suunnittelemana vuonna 2000.

Virtain Pirtti on vuonna 1902 alkujaan Nuorisoseurantaloksi rakennettu, sittemmin Suojeluskuntatalona toiminut ja elokuvateatteritilat omannut nykyinen Virtain Urheilijain Kisapirtti.

Virtain laivaranta ja rantapuisto

Virtain kaupungin ylläpitämä venesatama **Runoilijareitin** pohjoisessa päätepisteessä Virtain

keskustassa. Reitillä liikennöi **s/s Tarjanne** välillä Tampere – Virrat. Kalettomanlahden laivaranta on ollut aina viime vuosiin saakka merkittävä sisävesiliikenteen keskus. Laivalaiturin molemmin puolin on toistakymmentä lautarakenteista venevajaa, jotka on rakennettu tämän vuosisadan lopulla.

Pärehöylä

Ohtolan Päremylly-yhdistyksen rakentama toimiva pärehöylä. Yhdistys myy ja asentaa päreitä perinnetyönä.

Myllyniemen tanssilava sijaitsee Vaskivedellä, Havanganjärven rannalla.

Hiekkarannan tanssikeskus sijaitsee Virroilla, Toisveden rannalla.

3.8.5. MUISTOMERKIT JA PATSAAT

Sankariristi on Ilmari Wirkkalan suunnittelema ja pystytetty sankarihauta-alueen kunnostuksen yhteydessä 1950.

Pro Patria on vuosina 1939-45 rintamalla taistelleiden ja kotiseudulla uurastaneiden muistomerkki Virtain sankarihauta-alueella.

Pro Patria taulut on virtolaisten 1939-45 sodissa kaatuneiden muistomerkki seurakuntasalissa.

Karjalaan jääneiden sankarivainajien muistomerkki sijaitsee Virtain kirkon pihamaalla.

Vakaumuksensa puolesta henkensä antaneiden, kansallissodan uhreina vuonna 1918 kuolleiden muistomerkki sijaitsee Virtain kirkon pohjoissivun puolella.

Asevelihengen muistomerkki on sotaveteraanien Ohtolaan pystyttämä teos. ”Veljet, vesitilkka tuokaa” muistuttaa jälkipolvia sotiemme ankarista ajoista sekä Tammenlehväsukupolven uhrivalmiudesta. Muistomerkin ovat suunnitelleet virtolainen veteraani, majuri Erkki Lahti ja lammilainen sotainvalidi, agronomi Kaarlo J. Laaksonen.

Vaskiveden taistelujen muistomerkki 1928 Vaskivesi, Patsaan koko korkeus on 3,17 metriä, valtakiven korkeus 2,15, leveys 0,86 ja syvyys 0,60 metriä. Sileäksi hiotun yläosan korkeus on 0,71 metriä. Yläosan julkisivulla on pyöreä syvennys, jonka keskellä on leijonan pää. Molemmilla sivuilla on ylinnä hakaristi. Vasemmalla sivulla on sanat: ”Sankarien kunniaksi” ja oikealla sivulla ”Vaskiveden taistelut 9.2. ja 9, 10, 11.3.1918”.

Karttilan veljesten muistokivi 1961 Vaskivesi, Vaskiveden Karttilan talosta kaatui sodassa neljä poikaa. Sankariveljesten muistoksi Virtain reserviupseerit pystyttivät muistomerkin poikien kotitalon pihamaalle.

Itsenäisyyden muistometsikkö on istutettu itsenäisyytemme 50-juhlavuoden kunniaksi 1967 U.H. Heinosen perikunnan maalle Heinäahon tien varrelle.

Jatkosotaan lähdön muistolaatta, opistotalon seinä, paljastettu v.1984, teksti: E ja EK/JR 57 lähtivät tältä paikalta 23.6.1941 jatkosotaan .I/JR 57, joka koottiin Virtain ja Ruoveden miehistä, lähti myös 23.6.1941. Muistolaatan lahjoittivat aseveljet.

Pylväs- eli surukuuset sijaitsevat sankarihauta-alueella, ”vapaussodan päättymisestä 75 vuotta” - muistoksi istutettu v. 1993 Vapaussodan Virtain Perinneyhdistyksen aloitteesta.

Karhunkaataja Martti Kitusen muistomerkki sijaitsee Kotalassa, kylätalon pihassa.

I.K. Inhan muistomerkki on Kantatie 66:n levähdysalueella, Torisevan kahvimajan luona.

Martti Kitusen haudan pienoisveistos on pronssinen Y. Korhosen teos ja sijaitsee Virtain vanhalla hautausmaalla, kiinnitettynä Kitusen hautakiveen.

Vanhainkodin muistokivi on koottu kahdesta pulterikivistä, peruskalliosta muinoin lohjenneesta ja jään kuljettamasta kivenlohkareesta. Se on paljastettu tammikuussa 1989 Jäähdyshojassa.

Kuokkapatsas 1930 Vaskivesi, pellonraivaajat pystyttivät Purrantien varteen, nykyisen Tuomo Poukan Kunnaan tilan rajalle, kuokanmuotoisen kiven, jota Vaskivedellä kutsutaan Kuokkapatsaaksi. Kivessä lukee: ”19 29/1 30. Pelto kuokittu. E. Lepola, E. Irjala ja N. Peltomäki. Tämä on kuokka.”

Vaivaispoika on pronssinen, Voipa Sulkavan teos ja sijaitsee Virtain kirkon itäisen portin luona.

Carl Neu patsas sijaitsee Killinkoskella ja on saksalaisen Wuppertalista lähtöisin olevan persoonallisen johtajan muistomerkki.

Killi Jättiläisen ja Killi Koskenhaltijan patsas on puusta veistetty, tekijöinä E. Heiskanen ja M-L Pitkäranta. Teos on Killinkosken syntytarinoihin perustuva muistomerkki ja sijaitsee Wanhan Tehtaan pihassa.

Nuori Karhu on vuonna 2003 valmistunut kuvanveistäjä Timo Karan pronssiveistos ja sijaitsee Virtain kirjaston edessä.

Karhunkynsipurje on metallinen teos, jonka tekijä on Timo Määttä ja se sijaitsee Virtain laivarantaan johtavan tien alkupäässä.

Virtain aallot on betonista valmistettu teos, tekijänä Mari Heinonen ja se sijaitsee kiertoliittymässä, kantatie 66:n varrella.

4. KULTTUURIN JA TAITEEN SOVELTAVA KÄYTTÖ VIRROILLA

Hyvinvoinnin näkökulmasta kulttuuri voidaan nähdä esimerkiksi arvona ja merkityksenä sinänsä tai välineellisesti edistämässä jotakin toivottua ominaisuutta. Kulttuurin hyötynäkökohtia tarkasteltaessa voidaan todeta kulttuurin vaikuttavan yksilöiden ja yhteisöjen erityyppiseen toimintaan ja kehitykseen. Kulttuuri voidaan ymmärtää esimerkiksi syrjäytymiseltä pelastavana, perinteitä turvaavana ja talouselämää elvyttävänä tekijänä. Yksilötasolla taidekokemusten on todettu liittyvän parempaan elämänhallintaan. Taideaineita harrastavat lapset voivat paremmin kuin niitä harrastamattomat. Lisäksi taideaineiden on todettu muun muassa tukevan itsetuntoa ja opettavan keskittymistä (Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä, Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön, Opetusministeriön julkaisuja 2008:12).

Virtain Terveyskeskuksen ja kaupungintalon tiloihin on rakennettu taiteen ripustamista varten seinäkiskot, jonne Virtain Taideyhdistyksen jäsenet vievät säännöllisesti töitään vaihtuvaan näyttelyyn.

Päiväkotien ja koulujen sekä toimintakeskuksen johtajille markkinoidaan Galleria Virinän näyttelyitä ja tilaan on mahdollista tuoda ryhmiä myös aukioloaikojen ulkopuolella.

Ammattilaisryhmiä teatterin ja muun näyttämötaiteen alalta tilataan ja maksetaan säännöllisesti yhteistyössä koulujen, päiväkotien, vanhainkotien ja palvelutalojen kanssa. Varsinkin Virrat-päivänä, lokakuun 20., pyritään järjestämään kulttuuria kaiken ikäisille ja osa siitä viedään niille, jotka sitä ei pysty muuten tavoittamaan.

5. KULTTUURIPALVELUJEN TAVOITTEET JA VISIOT

Työryhmä kirjasi tavoitteita, johon kulttuuritoimi on tarkoitus kehittää ja listasi toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Tämä luku sisältää kulttuuripoliittisen ohjelman ydinasian ja vision siitä, mihin strategia pyrkii. **Työryhmän mielestä yksi kulttuuritoimen ydintehtäviä on toimia kolmannen ja neljännen sektorin kanssa niin, että kunnan kulttuurituotanto edistää ja tukee kulttuurin tekemistä ja harrastamista.** Koska kulttuuri on ihmiselle välttämättömiä perusasioita ja sillä on suoraa vaikutusta hyvinvointiin ja sitä kautta yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen toimintaan, täytyy siihen pystyä sijoittamaan henkilöresursseja ja nähdä sen tuottama lisäarvo. Työryhmä piti tärkeänä myös kulttuurimatkailuun sijoitettavaa panostusta, kun kysymys on kaupunkikuvasta, alueen imagosta ja matkailumarkkinoinnista. Kulttuurimatkailu yhdistettynä kaupungin kulttuurituotantoon on työryhmän mielestä luonteva vaihtoehto.

PÄÄTAVOITE 2022

- Kulttuuritoimi tuottaa Kansallisen Veteraanipäivän juhlallisuudet, Juhannustapahtuman, Virrat-päivän ja itsenäisyyspäivän juhlallisuudet sekä uudenvuoden vastaanoton ja tuottaa kulttuuritapahtumia yhdessä virtolaisten kanssa ja innostaa ihmisiä toimimaan omassa yhteisössään.
- Kulttuuri- ja matkailutoimi kehittää kulttuurimatkailua yhdessä virtolaisten ja naapurikuntien matkaluyrittäjien kanssa

Toimenpiteet:

Kulttuurisihteerin työnkuvan laatiminen

TAVOITE 2022

Virtolaisia voimavaroja ja virtolaista osaamista

Toimenpiteet:

Tapahtumia tuotetaan yhteistyössä virtolaisten järjestöjen, yritysten ja organisaatioiden kanssa

TAVOITE 2022

- Virrat-päivän vietto kaikkien ulottuville

Toimenpiteet:

- Kansalaiskahvituksen aikataulun muutos
 - Kutsuvierastilaisuuden poistaminen
- Avoin tilaisuus yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa

TAVOITE 2022

Koulujen, musiikkiopiston ja päiväkotien tuottamaa kulttuuria esille tapahtumien ohjelmistoon

Toimenpiteet:

- organisaatioille vastuuvuorot eri tapahtumien ohjelman valmisteluun; koulut, musiikkiopisto, päiväkodit jne.

6. TAVOITTEIDEN MUKAAN MITOITETTU HENKILÖSTÖ

Kulttuurin tuottaminen ja tapahtumien järjestäminen on suurelta osin kenttätöitä ja toimimista kolmannen sektorin kanssa. Toimikunnan näkemyksen mukaan myös kulttuurisihteerin työnkuva tulisi laatia.

7. KULTTUURIPOLIITTISEN OHJELMAN ARVIOINTI JA PÄIVITTÄMINEN

*Vaikka strategia olisi kuinka kaunis tahansa, on hyvä aina välillä vilkaista myös tuloksia.
Winston Churchill*

Kulttuuripoliittisen ohjelman toteutumista ja budjetin riittävyyttä suhteessa vaatimuksiin seuraa sivistyslautakunta. Kulttuuriohjelma on joustava ja sitä on helppo päivittää. Ohjelman tavoitteisiin lisätään, että kahden vuoden välein asetetaan työryhmä ohjelman päivitystä varten, jonka tehtäväksi tulee arvioida tuloksia ja tarpeen mukaan päivittää ohjelma niin, että sen käyttökelpoisuus työkaluna säilyy. Sivistyslautakunnan vuotuisessa kulttuuritarkastelussa joulukuun kokouksessa tarkastellaan tavoitteisiin tähtäävien toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

8. KULTTUURITAPAHTUMIEN TULO- JA MENOARVIOT

<u>TAPAHTUMA</u>	<u>MENOT JA TULOT</u>	<u>ARVIOITU SUMMA</u>
Kansallinen Veteraanipäivä	Menot	
	Kulttuuripalvelut (ohjelma, esiintyjät ym.)	700,-
	Asiantuntijapalvelut (äänentoisto ja valot ym.)	350,-
	Ravitsemuspalvelut (kahvitarjoilu)	1 200,-
	Muut kulut (kukat, seppeleet ym.)	300,-
	Ilmoituskulut (Suomenselän Sanomat)	300,-
	Kuljetukset (Killinkosken sankarihauta)	150,-
	Tilavuokrat (juhlatila)	300,-
	Yhteensä	3 300,-
Juhannus	Menot	
	Kulttuuripalvelut (ohjelma, esiintyjät)	12 000,-

	Asiantuntijapalvelut (äänentoisto, lavasteiden pystytys, markkinakojujen pystytys, pelastussuunnitelma, pelastuspalvelu, liikenteenohjaus, maan muokkaus, alueen infra, markkinapaikkojen myyntipalvelu ym.)	7 500,-
	Painatukset ja ilmoitukset (radio- ja lehdistömarkkinointi, nettisivujen päivitys)	6 500,-
	Kuljetuspalvelut (reittiliikenne Virrat-Perinnekyliä-Virrat)	400,-
	Ravitsemuspalvelut (liikenteenohjaus- ym. henkilökunnan ruokailu)	400,-
	Muu materiaali (rakennustarvikkeet, sora, aitaus- ym. tarvikkeet)	1 000,-
	Matkakorvaukset	300,-
	Tulot (markkinapaikkojen myynti)	<i>1 500,-</i>
	Yhteensä	26 600,-
Virrat-päivä	Menot	
	Kulttuuripalvelut (ohjelma, esiintyjät)	1 500,-
	Asiantuntijapalvelut (äänentoisto ja valot)	650,-
	Ravitsemuspalvelut	5 000,-
	Ilmoituskulut	500,-
	Tilavuokrat (juhlatila)	150,-
	Muu materiaali (kunniakirjakehykset, kukat ym.)	150,-
	Yhteensä	7 950,-
Itsenäisyyspäivä	Menot	
	Kulttuuripalvelut (ohjelma, esiintyjät)	950,-
	Asiantuntijapalvelut (äänentoisto ja valot)	400,-
	Ravitsemuspalvelut (kahvitarjoilu)	1 200,-
	Muut kulut (kukat, seppeleet ym.)	500,-
	Ilmoituskulut (Suomenselän Sanomat)	200,-
	Kuljetukset (Killinkosken sankarihauta)	150,-
	Tilavuokrat (juhlatila)	100,-
	Yhteensä	3 500,-
Uudenvuoden vastaanotto	Menot	
	Muut kulut (Ilotulitus)	1 500,-
	Asiantuntijapalvelut (äänentoisto)	500,-
	Muut menot (puhujapöntön siirto)	100,-
	Yhteensä	2 100,-
	Kaikki yhteensä	43 450

9. LÄHTEET

- Virtain kaupungin kulttuuripoliittinen ohjelma vuosille 2007 – 2015
 KUPOLI (1992). Kulttuuripoliitiikan linjat. 1992 Opetusministeriö.
 Kulttuurin tulevaisuus, Opetusministeriö 2009
 Pirkanmaan kulttuurin toimenpideohjelma 2007
www.vaskivesi.fi/esittely/kirkkovene-tyrkkö
www.virtainpirtti.fi
 Suomen kansallispukukeskus – Suomalaiset kansallispuvut
 Virtain Joulu 1987
www.virtaintaideyhdistys.com
 Sorjonen, Hilppa & Ruusuvirta, Minna (2013): Teattereiden, orkestereiden ja museoiden
 valtionosuusuudistus 2008–2010: vaikutus laitosten talouteen ja toimintaan. Cuporen
 verkkojulkaisuja 18. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Helsinki.
 Jutta Virolainen 2015. Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja
 kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen. (PDF)
www.killinteatteri.com
www.kotalankylateatteri.net/historia
www.jaahdyspohja.net/into
<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-19549>
www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Tutki_ja_tutustu/Kasitteita/Yleisia_kasitteita
 1770
 Virtain Joulu 1968
www.jaahdyspohja.net/historia/sandberg_pilvilinna
www.tampere.fi/taidemuseo/aluetaidemuseo
<http://www.nba.fi/rky1993/kohde682.htm>
 Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä, Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön
 Opetusministeriön julkaisuja 2008:12

"Jokaisena päivänä pitäisi kuulla vähintään yksi kaunis laulu, lukea hyvä runo, nähdä jokin oivallinen maalaus ja jos mahdollista, puhua muutamia järkeviä sanoja. "

- Goethe

Ohjelma on päivitetty maaliskuussa 2019**Työryhmä:**

Sanna Kangas pj	kaupunginhallitus
Keijo Kaleva	kaupunginvaltuuston pj
Päivi Ylimys sihteeri	kulttuuritoimi
Tuula Mäntysalmi	kaupunginhallituksen pj
Tapani Heinonen	kaupunginhallitus
Katja Kotalampi	kaupunginhallitus
Marko Kellomäki	sivistyslautakunta
Anssi Nyman	sivistyslautakunta
Patrik Kallioaho	nuorisovaltuuston edustaja

Ohjelman päivityksen yhteydessä pidettiin yleisötilaisuus, jossa kyseltiin kansalaisten ajatuksia kulttuuritoimeen liittyen.